FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT JEAN MISCHO

föredraget den 25 oktober 2001 [1]

I — Inledning

A — *Bakgrund till tvisten*

1. Efter att ha genomfört undersökningar av polypropylenbranschen den 13 och den 14 oktober 1983, i enlighet med artikel 14 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86, [2] inledde Europeiska gemenskapernas kommission en utredning angående polyvinylklorid (nedan kallat PVC). Kommissionen genomförde därefter olika undersökningar i de berörda företagens lokaler samt begärde vid ett flertal tillfällen in upplysningar av dessa företag.

2. Den 24 mars 1988 inledde kommissionen på eget initiativ i enlighet med artikel 3.1 i förordning nr 17 ett förfarande riktat mot 14 tillverkare av PVC. Den 5 april 1988 tillställde kommissionen vart och ett av de berörda företagen ett meddelande om anmärkningar i enlighet med artikel 2.1 i kommissionens förordning nr 99/63/EEG av den 25 juli 1963 om sådana förhör som avses i artikel 19.1 och 19.2 i rådets förordning nr 17. [3] Samtliga mottagare av meddelandena om anmärkningar inkom med yttranden under juni 1988. Med undantag av Shell International Chemical Company Ltd, som inte begärt att få yttra sig, hördes de andra företagen under september 1988.

3. Den 1 december 1988 avgav rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor (nedan kallad rådgivande kommittén) sitt yttrande angående kommissionens utkast till beslut.

4. När förfarandet avslutats antog kommissionen beslut 89/190/EEG av den 21 december 1988 om ett förfarande enligt artikel 85 i EEG-fördraget (IV/31.865 — PVC) [4] (nedan kallat det första PVC-beslutet). I detta beslut fastställde kommissionen

1 — Originalspråk: franska.

2 — EGT 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8.

3 — EGT 127, s. 2268; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 32.

4 — EGT L 74, s. 1.

påföljder för överträdelse av artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) för följande PVC-tillverkare: Atochem SA, BASF AG, DSM NV, Enichem SpA, Hoechst AG (nedan kallat Hoechst), Hüls AG, Imperial Chemical Industries plc (nedan kallat ICI), Limburgse Vinyl Maatschappij NV, Montedison SpA, Norsk Hydro AS, Société artésienne de vinyle SA, Shell International Chemical Company Ltd, Solvay et Cie (nedan kallat Solvay) och Wacker-Chemie GmbH.

5. Samtliga företag, med undantag av Solvay, väckte talan om ogiltigförklaring av beslutet vid förstainstansrätten.

6. I beslut av den 19 juni 1990, Norsk Hydro mot kommissionen,[5] avvisade förstainstansrätten detta företags talan.

7. De övriga målen förenades vad gällde det muntliga förfarandet och domen.

8. I dom av den 27 februari 1992, BASF m.fl. mot kommissionen,[6] förklarade förstainstansrätten det första PVC-beslutet som nullitet.

9. Efter överklagande av kommissionen upphävde domstolen förstainstansrättens dom och ogiltigförklarade det första PVC-beslutet genom dom av den 15 juni 1994, kommissionen mot BASF m.fl.[7]

10. Till följd av denna dom antog kommissionen den 27 juli 1994 ett nytt beslut riktat mot de tillverkare som berördes av det första PVC-beslutet, med undantag för Solvay och Norsk Hydro AS (kommissionens beslut 94/599/EG av den 27 juli 1994 om ett förfarande enligt artikel 85 i EG-fördraget (IV/31.865 — PVC) (EGT L 239, s. 14, nedan kallat det andra PVC-beslutet). I detta beslut fastställdes de böter som mottagarna av beslutet påfördes till samma belopp som hade påförts i det första PVC-beslutet.

11. Det andra PVC-beslutet innehåller följande bestämmelser:

"*Artikel 1*

BASF AG, DSM NV, Elf Atochem SA, Enichem SpA, Hoechst AG, Hüls AG, Imperial Chemical Industries plc, Lim-

5 — Mål T-106/89, inte publicerat i rättsfallssamlingen.

6 — De förenade målen T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 och T-104/89 (REG 1992, s. II-315; svensk specialutgåva, volym 12, s. 1).

7 — Mål C-137/92 P (REG 1994, s. I-2555; svensk specialutgåva, volym 15, s. 201).

burgse Vinyl Maatschappij NV, Montedison SpA, Société artésienne de vinyle SA, Shell International Chemical Company Ltd och Wacker-Chemie GmbH har under de perioder som anges i föreliggande beslut överträtt artikel 85 i fördraget genom att (tillsammans med Norsk Hydro... och Solvay...) delta i ett avtal och/eller samordnat förfarande med början omkring augusti 1980, varvid de producenter som levererade PVC till den gemensamma marknaden deltog i regelbundna möten för att fastställa 'riktpriser' och 'riktkvoter', planera samordnade initiativ i syfte att höja prisnivån samt övervaka genomförandet av denna otillåtna samverkan.

Artikel 2

De företag som anges i artikel 1 och som fortfarande är verksamma inom PVC-branschen, med undantag för Norsk Hydro... och Solvay..., vilka redan uppmanats att upphöra med överträdelsen, skall omedelbart upphöra med ovannämnda överträdelser (om detta inte redan skett) och skall i framtiden avstå från varje avtal eller samordnat förfarande inom PVC-sektorn, som kan ha samma eller liknande syfte eller verkan, inbegripet utbyte av sådan information som normalt omfattas av skyddet för affärshemligheter, och varigenom deltagarna direkt eller indirekt informeras om andra producenters produktion, leveranser, lagernivåer, försäljningspriser, kostnader eller investeringsplaner, eller varigenom de kan övervaka att uttryckliga eller underförstådda avtal eller samordnade förfaranden avseende priser eller uppdelning av marknaden inom gemenskapen fullgörs. Allt allmänt informationsutbyte mellan producenterna inom PVC-branschen skall ske på sådant sätt att upplysningar som gör det möjligt att identifiera enskilda producenters beteende utesluts. Företagen skall i synnerhet avstå från andra former av informationsutbyte som kan inverka på konkurrensen och som inte omfattas av ett sådant system.

Artikel 3

De företag som anges i detta beslut åläggs, till följd av den i artikel 1 konstaterade överträdelsen, följande böter:

i) BASF AG: böter på 1 500 000 ecu.

ii) DSM NV: böter på 600 000 ecu.

iii) Elf Atochem SA: böter på 3 200 000 ecu.

iv) Enichem SpA: böter på 2 500 000 ecu.

v) Hoechst AG: böter på 1 500 000 ecu.

vi) Hüls AG: böter på 2 200 000 ecu.

vii) Imperial Chemical Industries plc: böter på 2 500 000 ecu.

viii) Limburgse Vinyl Maatschappij NV: böter på 750 000 ecu.

ix) Montedison SpA: böter på 1 750 000 ecu.

x) Société artésienne de vinyle SA: böter på 400 000 ecu.

xi) Shell International Chemical Company Ltd: böter på 850 000 ecu.

xii) Wacker-Chemie GmbH: böter på 1 500 000 ecu."

B — *Förfarandet vid förstainstansrätten*

12. Företagen Limburgse Vinyl Maatschappij NV, Elf Atochem SA (nedan kallat Elf Atochem), BASF AG, Shell International Chemical Company Ltd, DSM NV och DSM Kunststoffen BV, Wacker-Chemie GmbH, Hoechst, Société artésienne de vinyle SA, Montedison SpA, ICI, Hüls AG och Enichem SpA väckte talan vid förstainstansrätten genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli mellan den 5 och den 14 oktober 1994.

13. Samtliga yrkade att det andra PVC-beslutet skulle ogiltigförklaras helt eller delvis och i andra hand att de ålagda

böterna skulle upphävas eller sättas ned. Montedison SpA yrkade även att förstainstansrätten skulle förplikta kommissionen att utge skadestånd för kostnader som uppkommit till följd av ställandet av en bankgaranti och för andra kostnader som orsakats av det andra PVC-beslutet.

C — *Förstainstansrättens dom*

14. I dom av den 20 april 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij m. fl. mot kommissionen[8] (nedan kallad den överklagade domen), beslutade förstainstansrätten att

— förena målen vad gäller domen,

— ogiltigförklara artikel 1 i det andra PVC-beslutet i den mån det där anges att Société artésienne de vinyle SA deltog i den påtalade överträdelsen efter det första halvåret 1981,

— nedsätta de böter som Elf Atochem, Société artésienne de vinyle SA och ICI hade ålagts till 2 600 000 euro, 135 000 euro respektive 1 550 000 euro,

— ogilla talan i övrigt,

— fatta beslut om rättegångskostnaderna.

D — *Förfarandet vid domstolen*

15. Montedison SpA (nedan kallat Montedison) har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 1 juli 1999, överklagat förstainstansrättens dom med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen.

16. Montedison har yrkat att domstolen skall

— upphäva den överklagade domen,

— ogiltigförklara det andra PVC-beslutet,

— återförvisa målet till förstainstansrätten,

— sätta ned böterna till lägsta möjliga nivå,

8 — De förenade målen T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-314/94, T-315/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94 (REG 1999, s. II-931).

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanserna.

17. Kommissionen har yrkat att domstolen skall

— ogilla talan,

— förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanserna.

II — Bedömning

18. Klaganden har till stöd för sitt överklagande åberopat *nio* grunder.

A — *Grunden som avser underlåtenhet att ta ställning till en grund*

19. Montedison har kritiserat förstainstansrätten för att inte ha tagit ställning till dess första grund, som anförts på sidorna 2—15 i dess ansökan, under vilken det hade gjort gällande att artikel 172 i EG-fördraget (nu artikel 229 EG), artikel 17 i förordning nr 17, jämförd med artikel 87.2 d i EG-fördraget (nu artikel 83.2 d EG i ändrad lydelse) har åsidosatts.

20. Klaganden har påpekat att gemenskapsdomstolarna enligt artiklarna 172 i fördraget och artikel 17 i förordning nr 17 har oinskränkt prövningsrätt, eller ett oinskränkt utrymme för skönsmässig bedömning av de faktiska omständigheterna. Eftersom gemenskapsdomstolarna enligt artikel 17 i förordning nr 17 i synnerhet har befogenhet att upphäva, sätta ned eller höja ålagda böter, förlorar kommissionen den befogenheten när dess beslut har överklagats. Utrymmet för skönsmässig bedömning övergår i själva verket oåterkalleligt till gemenskapsdomstolarna. Om kommissionen är osäker på om dess beslut är behäftat med rättegångsfel, skall den, enligt Montedison, inför den domstol vid vilken talan har anhängiggjorts, vid sidan om yrkandet om att böter skall åläggas den andra parten, yrka att böterna skall ligga kvar på samma nivå eller höjas, eftersom denna domstol bara kan pröva parternas yrkanden och eftersom kommissionen inte längre har befogenhet att anta ett beslut.

21. Klaganden har nämligen ifrågasatt att kommissionen, under tiden talan är anhängig vid förstainstansrätten eller efter det att förstainstansrätten meddelat dom, skulle ha rätt att upprepa ett beslut, och i de fall domen överklagas, i all evighet. Till stöd för denna tolkning har klaganden

åberopat domen i målet Alpha Steel mot kommissionen. [9]

22. Denna grund kan delas in i två skilda anmärkningar. Klaganden har nämligen för det första kritiserat förstainstansrätten för att inte ha tagit ställning till ett av dess argument. För det andra har klaganden begärt att domstolen själv skall pröva detta argument.

23. Det skall avseende den första anmärkningen noteras att förstainstansrätten, såsom kommissionen med rätta har understrukit, prövade den sakfråga som Montedisons anmärkning avser, det vill säga huruvida kommissionen hade befogenhet att anta ett nytt beslut.

24. Förstainstansrätten klargjorde i såväl punkt 77 och följande punkter som i punkt 95 och följande punkter, att denna fråga måste undersökas mot bakgrund av konsekvenserna av domen om ogiltigförklaring, vilka konsekvenser berodde på skälen för ogiltigförklaringen, och underkände därefter indirekt men med nödvändighet klagandens påstående enligt vilket enbart den omständigheten att talan anhängiggjorts vid gemenskapsdomstolarna medför att kommissionen förlorar sin befogenhet att fatta beslut.

9 — Dom av den 3 mars 1982 i mål 14/81 (REG 1982, s. 749).

25. Det framgår således att förstainstansrätten, i motsats till Montedisons påstående, tog ställning till den grund som företaget hade åberopat.

26. Jag anser dessutom att det var med rätta som förstainstansrätten underkände denna grund.

27. Det skall först och främst understrykas att de skäl som klaganden har anfört till stöd för sina påståenden om det orättfärdiga i att kommissionen kunde anta ett nytt beslut så länge talan är anhängig, och att de grunder som företaget hade lagt fram i förstainstansrätten på så sätt undveks, inte är relevanta. Så förhåller det sig nämligen inte i förevarande fall.

28. Det skall tilläggas att klagandens ståndpunkt tyder på en felaktig tolkning av begreppet oinskränkt prövningsrätt. Denna rätt avser nämligen gemenskapsdomstolarnas befogenhet inom ramen för en talan om ogiltigförklaring. Begreppet innebär att dessa kan ersätta kommissionens bedömning med sin egen och således ersätta kommissionens beslut med ett annat.

29. Detta medför dock inte att kommissionen med nödvändighet förlorar sin befogenhet om gemenskapsdomstolarna, i likhet med domstolen i sin dom av år 1994, inte utövar denna befogenhet. Det finns

inget nödvändigt samband mellan domstolens möjligheter att ersätta kommissionens bedömning med sin egen och ett förbud för kommissionen att fatta beslut, i de fall domstolen inte har utövat denna befogenhet.

30. Klagandens resonemang motsägs även av lydelsen av artikel 176 i fördraget, av vilken det framgår att den eller de institutioner vars rättsakt har förklarats ogiltig skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen om ogiltigförklaring.

31. Om domstolen inte har fastställt några nya böter i denna dom går det inte därav att sluta sig till att domstolen, på grund av dess oinskränkta prövningsrätt, ansåg att böter inte på några villkor skall åläggas.

32. Domens räckvidd bestäms nämligen enbart av domslutet och av de domskäl som utgör det nödvändiga stödet för domslutet.

33. Begreppet oinskränkt prövningsrätt i den mening som avses i såväl artikel 172 i fördraget som artikel 17 i förordning nr 17 avser dessutom uttryckligen fastställande av påföljder. Det går således inte att åberopa dessa artiklar när, som i förevarande fall, ogiltigförklaringen av den omtvistade rättsakten saknade anknytning till den frågan.

34. Genom att åberopa den oinskränkta prövningsrätten för att bestrida kommissionens befogenhet att anta beslut, vilket måste föregå bedömningen av vad som är en skälig nivå på en eventuell påföljd, ger klaganden begreppet en räckvidd som den inte har.

35. Domen i det ovannämnda målet Alpha Steel mot kommissionen vederlägger inte denna slutsats. Det målet rörde nämligen en situation där kommissionen i motsats till förevarande fall antog ett nytt beslut trots att talan mot det första beslutet fortfarande var föremål för prövning vid domstol. Denna dom bekräftar dessutom att kommissionen har befogenhet att anta ett nytt beslut.

36. Det framgår av det ovan anförda att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

B — *Grunden som avser otillräcklig motivering med avseende på den andra grunden i ansökan, samt åsidosättande av artiklarna 18 och 19 i förordning nr 17 och artiklarna 1 och 11 i förordning nr 99/63*

37. Montedison har erinrat om att det vid förstainstansrätten bestred förekomsten av

ett administrativt förfarande som ledde fram till antagandet av det andra PVC-beslutet. Förstainstansrätten tolkade denna grund som ett påstående om ett åsidosättande av rätten till försvar trots att den omfattade mycket mer än så.

38. Klaganden har under rubriken till denna grund åberopat en otillräcklig motivering. Det framgår emellertid av klagandens redogörelse, såsom den har sammanfattats ovan, att klaganden egentligen anser att förstainstansrätten missförstod denna grund.

39. Domstolen konstaterar dock, i likhet med kommissionen, att klaganden inte har åberopat någon punkt eller del av domen som särskilt avses. Klaganden anger således inte på något sätt vilka domskäl som föranlett klaganden att dra den slutsatsen att förstainstansrätten misstog sig.

40. Det framgår av fast rättspraxis att det i ett överklagande klart skall anges vilka punkter som ifrågasätts i den dom som det yrkas upphävning av. [10]

41. Talan kan således inte prövas på denna grund.

10 — Beslut av den 17 september 1996 i mål C-19/95 P, San Marco mot kommissionen (REG 1996, s. I-4435), punkterna 36—38.

42. Det är således endast såsom ett tillägg som följande skall noteras.

43. Det förhållandet att förstainstansrätten tolkar klagandens grund på ett sätt snarare än ett annat skall inte förstås som otillräcklig motivering. Det är möjligt att den utgör en felaktig rättstillämpning, men en eventuellt felaktig motivering är inte detsamma som att motivering saknas.

44. Grundens rubrik innehåller i det avseendet även en hänvisning till ett åsidosättande av artiklarna 18 och 19 i förordning nr 17 och artiklarna 1 och 11 i förordning nr 99/63.

45. I det sammanhanget har klaganden i huvudsak gjort gällande att det ankom på kommissionen att motivera varför den valde att anta ett nytt beslut, även om det var identiskt med det första PVC-beslutet. Kommissionen borde enligt klaganden ha förklarat varför gemenskapen hade ett intresse av att på nytt inleda ett förfarande gentemot företagen avseende de omständigheter som inträffade för tio år sedan och gett dessa tillfälle att lämna sina synpunkter på denna nya aspekt.

46. Denna motiveringsskyldighet är enligt klaganden en naturlig följd av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning.

47. Det följer emellertid av fast rättspraxis att omfattningen av motiveringsskyldigheten för den institution som antagit rättsakten beror på vilken sorts rättsakt det är fråga om. I synnerhet om beslutet att anta denna rättsakt följer av institutionens utrymme för skönsmässig bedömning krävs det ingen särskild motivering i det avseendet. [11]

48. Det är i det förevarande fallet ostridigt att beslutet att anta eller inte anta en ny rättsakt i förevarande fall följer av det utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen har för att genomföra gemenskapens konkurrenspolitik.

49. Skillnad måste i det sammanhanget naturligtvis göras mellan skyldigheten att ange skälen för att anta en rättsakt, som klagandens grund avser, och skyldigheten att motivera innehållet i beslutet, vilken klaganden inte har påstått att den har åsidosatts och som innebär att beslutet skall innehålla precisa och tillräckligt utförliga upplysningar beträffande den överträdelse som läggs mottagaren av beslutet till last, skälen för att kommissionen anser att nämnda överträdelse ägt rum och vilka skyldigheter som mottagaren kommer att åläggas.

50. Kommissionen hade således ingen skyldighet att motivera varför den valde att anta ett nytt beslut eller att *a fortiori* höra företagen i det avseendet.

51. Det följer av det ovan anförda att talan inte kan vinna bifall på den grunden.

C — *Grunden som avser att den ekonomiska situationen inte utreddes*

52. Montedison har kritiserat förstainstansrätten för att den åsidosatte den skyldighet att utreda den ekonomiska situationen som föreligger innan beslut på konkurrensområdet antas, i synnerhet när det rör sig om beslut varigenom böter åläggs. [12]

53. Förstainstansrätten sammanfattade med några få rader, i punkt 736 i den överklagade domen, klagandens påstående att de omtvistade omständigheterna berodde på den svåra oljekrisen som på några år medförde att hälften av PVC-producenterna drog sig tillbaka från marknaden. I det sammanhanget ansåg klaganden att producenternas agerande var fullständigt berättigat och att kontakterna dem emellan till och med var nödvändiga. Dessa kontakter gjordes helt enkelt i syfte att begränsa förlusterna.

54. Enligt klaganden ansåg förstainstansrätten felaktigt, i punkt 740 i den överklagade domen, att även om krissituationen

11 — Dom av den 14 februari 1989 i mål 247/87, Star Fruit mot kommissionen (REG 1989, s. 291).

12 — Dom av den 12 december 1967 i mål 23/67, Brasserie de Haecht (REG 1967, s. 525).

på marknaden kunde beaktas för att bevilja ett undantag med stöd av artikel 85.3 i fördraget hade något sådant undantag emellertid aldrig begärts. Situationen krävde nämligen inget undantag, eftersom en konkurrensbegränsande samverkan inte kan utgöras av ett antal beteenden som varje företag är tvingade till av såväl juridiska som ekonomiska skäl.

55. I motsats till vad som antyds i denna grunds rubrik, har klaganden inte kritiserat förstainstansrätten för att inte ha beaktat den ekonomiska situation i vilken de påstådda beteendena ägde rum. I själva verket har klaganden kritiserat förstainstansrätten för att inte ha beaktat de konsekvenser som klaganden ansåg följde av denna situation.

56. Klagandens argument är uppenbart ogrundat.

57. Det framgår nämligen varken av ordalydelsen av artikel 85.1 i fördraget eller av rättspraxis eller ännu mindre av ingressen till EG-fördraget, som Montedison har hänvisat till, att en krissituation på marknaden medför att en prissamverkan inte längre skall anses konkurrensbegränsande.

58. Det förhållandet att producenterna ansåg att den var en lämplig åtgärd för att minska förlusterna, eller till och med nödvändig för att säkerställa deras överlevnad, ändrar inte detta ovedersägliga konstaterande.

59. Jag delar således förstainstansrättens ståndpunkt. I punkterna 740 och 741 i den överklagade domen uttryckte sig förstainstansrätten på följande sätt:

"Det faktum att PVC-branschen vid tiden för de aktuella händelserna genomgick en svår kris, medför inte att villkoren för tillämpning av artikel 85.1 i fördraget inte skall anses uppfyllda. Även om det aktuella marknadsläget i förekommande fall kan beaktas som ett särskilt skäl för att bevilja undantag med stöd av artikel 85.3 i fördraget, måste det konstateras att PVC-producenterna inte vid något tillfälle begärt ett undantag med stöd av artikel 4.1 i förordning nr 17. Det kan slutligen påpekas att kommissionen vid sin bedömning inte var okunnig om den kris som branschen genomgick, vilket också framgår av i synnerhet punkt 5 i beslutet av år 1994. Den har tagit hänsyn till detta förhållande vid fastställandet av bötesbeloppet.

Enligt fast rättspraxis behöver de faktiska verkningarna av ett avtal inte beaktas vid tillämpningen av artikel 85.1, om avtalets syfte är att begränsa, hindra eller snedvrida konkurrensen inom den gemensamma marknaden (se bland annat domstolens dom av den 13 juli 1966 i de förenade

målen 56/64 och 58/64, Consten och Grundig mot kommissionen, REG 1966, s. 429, 496; svensk specialutgåva, volym 1, s. 277). Om sökandenas grund tolkas så att det måste bevisas att konkurrensbegränsningen gett ett verklig[t] resultat, trots att det konkurrensbegränsande syftet med de påtalade förfarandena har fastställts, kan den således inte godtas."

60. På detta sätt besvarade förstainstansrätten även klagandens påstående att det ankom på kommissionen att visa hur den konkurrensbegränsande samverkan hade påverkat marknadspriserna.

61. Detta påstående strider både mot den fasta rättspraxis som förstainstansrätten stödde sig på och ordalydelsen av artikel 85.1 i fördraget av vilken det framgår att ett avtal som har till syfte *eller* resultat att vara konkurrensbegränsande strider mot denna artikel.

62. Klaganden har i det sammanhanget förgäves åberopat domstolens rättspraxis i de så kallade kartongmålen, av vilken det framgår att kommissionen var tvungen att bevisa att transaktionspriserna hade varit lägre i avsaknad av en otillåten överenskommelse. [13]

63. Förstainstansrättens uttalande grundade sig nämligen på att kommissionen hade gjort gällande att den konkurrensbegränsande samverkan hade påverkat prisnivån. Kommissionen var följaktligen tvungen att bevisa detta. Av detta följer emellertid inte att endast de avtal som har en konkurrensbegränsande verkan utgör fördragsbrott och att de avtal som syftar till att begränsa konkurrensen, men som av en eller annan orsak inte får den effekten, inte skulle vara förbjudna enligt artikel 85.1 i fördraget.

64. Montedisons påstående att förstainstansrättens tolkning medför att de producenter som tillverkar färdiga PVC-produkter ges en fördel i förhållande till råvaruproducenterna är inte mer övertygande. Såsom kommissionen har understrukit syftar nämligen inte gemenskapsrätten till att ge den ena eller den andra företagskategorin en fördel, eftersom konkurrensbegränsande avtal är förbjudna på alla nivåer.

65. Det är dessutom uppenbart att förbudet mot konkurrensbegränsande samver-

13 — Dom av den 14 maj 1998 i mål T-338/94, Finnboard mot kommissionen (REG 1998, s. II-1617), punkt 324.

kansformer mellan producenter i gemenskapsrätten syftar till att skydda konsumenter på alla plan, såväl den slutlige konsumenten som den mellanledsproducent som själv är råvarukonsument.

66. Montedison har vidare kritiserat kommissionen för att den, av den bevisning som åberopades, slöt sig till att de företag som hade deltagit i mötena hade åsidosatt artikel 85.1 i fördraget, utan att det var styrkt att "lagöverträdelser hade ägt rum under dessa, vid sidan av andra rättsenliga aktiviteter".

67. I den mån detta argument syftar till att kritisera förstainstansrätten för att den inte ogiltigförklarade beslutet av den anledningen måste det konstateras att förstainstansrätten ansåg att det av den sammanlagda bevisning som hade lagts fram av kommissionen och som kommissionen hänvisade till i beslutet, framgick att nämnda möten hade ett konkurrensbegränsande syfte, [14] vilket med nödvändighet innebär att det förekom lagöverträdelser på dessa möten.

68. Det ankommer inte på domstolen att inom ramen för ett överklagande ifrågasätta förstainstansrättens bedömning av den bevisning som förelagts den, [15] med förbehåll för det fall då bevisningen har missuppfattats, vilket klaganden i allmänna ordalag har antytt.

69. Det framgår emellertid inte av någon handling i akten att innehållet i punkterna 679—686 i den överklagade domen, vilka avser den bevisning som åberopats till stöd för påståendet att mötena hade ett konkurrensbegränsande syfte, skulle tyda på en missuppfattning.

70. Samma anmärkning måste även riktas, *mutatis mutandis,* mot klagandens kritik, enligt vilken förstainstansrätten felaktigt konstaterade att fastställelsen av ett europeiskt riktpris nödvändigtvis hade förändrat konkurrenssituationen på PVC-marknaden och att förhandlingsmöjligheterna för köparna på så sätt hade minskat.

71. Montedison har slutligen gjort gällande att "den summering som förstainstansrättens dom bygger på, det vill säga att möten mellan producenter = prisinitiativ = utbyte av strategiskt viktig information = uppdelning av marknaden, är rättsstridig". Klaganden har i det avseendet åberopat punkt 119 i domen i målet Buchmann mot kommissionen. [16]

14 — Punkterna 679—686 i den överklagade domen.

15 — Som exempel på fast rättspraxis se dom av den 10 juli 2001 i mål C-315/99 P, Ismeri Europa (REG 2001, s. I-5281), punkt 48.

16 — Dom av den 14 maj 1998 i mål T-295/94 (REG 1998, s. II-813).

72. Det skall emellertid understrykas att kommissionen, i motsats till det resonemang som fördes i det ovannämnda målet, i förevarande fall inte kom fram till att företagen hade deltagit i samordnade förfaranden avseende uppdelning av marknaden enbart på grund av att de hade deltagit i möten om priser.

73. Bevisen för ett deltagande i överträdelsens olika delar i beslutet och i den andra PVC-domen, bygger nämligen på ett stort antal direkta uppgifter, i synnerhet skriftliga handlingar, vilka förstainstansrätten för övrigt detaljgranskade i punkterna 535—687 i den överklagade domen.

74. Av det ovan anförda följer att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

D — *Grunden som avser preskription*

75. Montedison har kritiserat förstainstansrätten för att den, i punkterna 1089 och följande punkter i den överklagade domen, tillämpade bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 2988/74 av den 26 november 1974 om preskriptionstider i fråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt Europeiska ekonomiska gemenskapens transport- och konkurrensregler [17] på ett felaktigt sätt.

76. I synnerhet anser klaganden att den felaktigt kom fram till att preskriptionstiden tillfälligt upphävdes under den tid som det första PVC-beslutet var föremål för prövning i domstol, genom att hävda att artikel 3 i förordning nr 2988/74, enligt vilken preskriptionstiden upphävs så länge "kommissionens beslut" är föremål för prövning vid Europeiska gemenskapernas domstolar, endast har någon betydelse om ett beslut, varigenom en överträdelse konstateras och böter åläggs, ogiltigförklaras.

77. Klagandens argument bygger i huvudsak på två påståenden. För det första har klaganden gjort gällande att det förhållandet att talan väcks mot ett beslut varigenom böter åläggs inte medför ett tillfälligt upphävande av preskriptionstiden.

78. Detta skulle nämligen, om så vore fallet, få den konsekvensen, som klaganden har betecknat som orimlig, att kommissionen skulle kunna upprepa beslut i all oändlighet, trots formfel.

79. Kommissionen har, enligt min mening med rätta, gjort gällande att denna farhåga

17 — EGT L 319, s. 1; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 48.

i realiteten är omotiverad, eftersom det inte går att anta ett beslut på nytt såvida ogiltigförklaringen inte endast beror på enkla formfel och det förfarandet har återupptagits som föregick den rättsakt, vilken konstaterades vara behäftad med formfel.

80. Det skall vidare erinras om att "[p]reskriptionstiden beträffande förfaranden upphävs så länge kommissionens beslut är föremål för prövning vid Europeiska gemenskapernas domstol" enligt artikel 3 i förordning nr 2988/74. Den ordalydelsen lämnar knappast något utrymme för tvivelsmål.

81. Klaganden har låtit förstå att denna bestämmelse inte skall anses tillämplig såvida det beslut av kommissionen som är föremål för prövning inte är en åtgärd för bevisupptagning. Det vore emellertid motsägelsefullt om bestämmelsen skulle vara tillämplig på åtgärder för bevisupptagning men inte på beslut varigenom en överträdelse fastställs och böter åläggs.

82. Detta är i ännu större utsträckning fallet, om man skulle följa klagandens resonemang, eftersom ingen bestämmelse i förordningen skulle bli tillämplig när ett sådant beslut ogiltigförklaras trots att första övervägandet till förordningen anger att det är nödvändigt att införa en fullständig reglering.

83. Klaganden försöker visserligen undkomma denna verkan genom att hävda att artikel 6 i förordningen är tillämplig i förevarande fall. Enbart ordalydelsen av denna bestämmelse visar det lönlösa i denna ansats.

84. Det framgår nämligen utan tvivel av bestämmelsens ordalydelse att den rör preskriptionstiden i fråga om verkställandet av ett beslut. Det problemet uppkommer dock per definition endast när beslutet i fråga, till skillnad från i förevarande fall, inte ogiltigförklaras.

85. Det är således uppenbart att artikel 6 i förordningen inte är tillämplig i förevarande fall.

86. Förstainstansrätten tillämpade således på goda grunder artikel 3 i förordningen.

87. För det andra har klaganden gjort gällande att, även om förstainstansrättens resonemang antas vara korrekt, den nya preskriptionsavbrytande åtgärden måste vidtas mindre än fem år efter den föregående åtgärden. En sådan åtgärd kan inte utgöras av det omtvistade beslutet, som med stöd av artikel 174 i fördraget har förklarats "ogiltigt" och som därigenom förlorat sin preskriptionsavbrytande verkan, utan skall utgöras av meddelandet om

anmärkningar. Under alla omständigheter antogs både det första PVC-beslutet och meddelandet om anmärkningar fem år före det andra PVC-beslutet.

88. Det skall omedelbart påpekas att klagandens andra påstående är uppenbart motsägelsefullt. Klaganden har nämligen gjort gällande att detta skulle gälla även om förstainstansrättens resonemang antas vara korrekt. Men klagandens påstående är endast riktigt under förutsättning att talan mot det första PVC-beslutet inte tillfälligt upphävde preskriptionstiden för kommissionens befogenhet att agera och att förstainstansrättens resonemang i det avseendet således är felaktigt.

89. Det räcker i det sammanhanget att hänvisa till den prövning som förstainstansrätten gjorde i punkt 1101 i sin dom och av vilken det framgår att om man såsom förstainstansrätten, vars ståndpunkt jag delar, anser att preskriptionstiden tillfälligt upphävdes så länge beslutet var föremål för prövning vid domstol var inte kommissionens befogenhet att ålägga böter preskriberad den 27 juli 1994 då det andra beslutet antogs.

90. Klagandens andra påstående är således bara en konsekvens av det första och utgör således inget ytterligare argument.

91. Jag anser att det följer av det ovan anförda att klagandens första påstående är felaktigt. Till följd därav är det andra påståendet nödvändigtvis ogrundat.

92. Klaganden har slutligen ifrågasatt relevansen av de preskriptionsavbrytande åtgärder som förstainstansrätten beaktade. Klaganden har kritiserat förstainstansrätten för att den ansåg att de undersökningar som kommissionen genomförde hos företagen ICI, Shell International Chemical Company Ltd och DSM den 21, 22 och 23 november 1983 hade avbrutit preskriptionstiden för kommissionen. Klaganden har hävdat att ovannämnda undersökningar inte kunde ha någon sådan verkan, eftersom klaganden hade dragit sig tillbaka från PVC-marknaden tio månader tidigare.

93. Denna bedömning är felaktig. Preskriptionstiden för rätten att inleda förfaranden gäller nämligen per definition företag som är föremål för sådana förfaranden, det vill säga företag som påstås vara ansvariga för den överträdelse beträffande vilken ett förfarande har inletts.

94. Det är ostridigt att ett företag mycket väl kan hållas ansvarigt för en överträdelse som vid ett tidigare tillfälle begåtts av en av dess filialer till vilken företaget inte längre har någon koppling när förfarandet beträffande denna överträdelse väl inleds.

95. Enbart den omständigheten att Montedison redan hade överlåtit sin PVC-filial innan vissa undersökningar genomfördes inom ramen för förfarandet beträffande PVC-överträdelsen, innebär således inte på något sätt att det inte kunde bli föremål för förfaranden beträffande dess eget agerande och av den anledningen beröras av nämnda undersökningars preskriptionsavbrytande verkan.

96. Montedison har även i det sammanhanget gjort gällande att ett preskriptionsavbrott förutsätter ett skriftligt meddelande eller en skriftlig undersökningsfullmakt. Klaganden anser att det inte är styrkt att några sådana handlingar upprättades innan meddelandet om anmärkningar skickades.

97. Det skall i det avseendet hänvisas till artikel 2 i förordning nr 2988/74 i vilken preskriptionsavbrytande åtgärder beskrivs som "åtgärder som vidtas av kommissionen eller av en medlemsstat på kommissionens begäran i syfte att få till stånd en förundersökning eller ett förfarande beträffande en överträdelse".

98. Av detta följer att det enligt denna bestämmelse, i motsats till klagandens påståenden, inte fordras ett skriftligt meddelande eller en skriftlig undersökningsfullmakt för att preskriptionstiden skall avbrytas.

99. Eftersom även detta argument måste underkännas kan talan följaktligen inte vinna bifall på denna grund.

E — *Grunden som avser att rätten till en opartisk rättegång, artiklarna 48.2 och 64 i förstainstansrättens rättegångsregler och principen om personligt ansvar på grund av processledande åtgärder i samband med det muntliga förfarandet har åsidosatts*

100. Montedison har gjort gällande att förstainstansrättens med eftertryck lämnade uppmaning att lägga fram ett gemensamt muntligt försvar under den muntliga förhandlingen inte var förenlig med rätten till en opartisk rättegång i den mening som avses i artikel 6 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna av den 4 november 1950 och att artikel 64 och följande artiklar i rättegångsreglerna inte ger någon möjlighet att bereda ett gemensamt försvar.

101. Ett sådant försvar skulle enligt klaganden vid behov leda till att vissa argument, bevis och påståenden som inte är gemensamma för samtliga klagandeföretag måste uteslutas från försvaret. Ett krav på ett sådant försvar innebär dessutom att dessa företag presumeras vara skyldiga.

102. Kommissionen har emellertid, efter påpekande om att den var närvarande

under rättegången, noterat att Montedisons påstående inte stämmer överens med dess egna iakttagelser. Enligt kommissionen varken ålade eller uppmanande förstainstansrätten "på ett uppfordrande sätt" klaganden till någonting över huvud taget. Förstainstansrätten föreslog bara, vilket var mycket förnuftigt, att de parter som tänkte framföra identiska argument skulle framföra dem gemensamt för att undvika upprepningar, vilket klaganden frivilligt accepterade.

103. Det måste dock konstateras att klaganden inte har lagt fram någon bevisning som tyder på att det skulle har förelegat något tvång. Det går inte att kritisera förstainstansrätten för att den framställde en uppmaning till klagandena. Eftersom Montedison anser att det förelåg tvång, eller åtminstone att förstainstansrätten "uppmanade på ett uppfordrande sätt", ankommer det på Montedison att bevisa sina påståenden.

104. Eftersom klaganden inte har åberopat någon omständighet till stöd för sina påståenden måste denna anmärkning underkännas.

105. Montedison har vidare gjort gällande att beredandet av ett gemensamt försvar i förevarande fall ledde till att förstainstansrätten fullständigt ignorerade två av dess främsta påståenden, vilket framgår av den första och den andra grunden för överklagandet.

106. Av vad som ovan anförts beträffande prövningen av dessa påståenden framgår att den anmärkning enligt vilken förstainstansrätten underlät att ta ställning till klagandens påståenden enligt min mening saknar grund.

107. Av detta följer att detta argument måste underkännas.

108. Montedison har vidare gjort gällande att förstainstansrätten underlät att granska den bevisning som hade angivits i dess ansökan, trots att det av denna bevisning framgick att ingen av de handlingar som kommissionen hade samlat in innehöll uppgifter som visade att detta företag hade deltagit i de påvisade överträdelserna.

109. Denna kritik står uppenbart i strid med domskälen i den överklagade domen av vilka det tvärtom framgår, vilket kommissionen med rätta har påpekat, att förstainstansrätten i detalj bedömde samtliga omständigheter som klaganden hade anfört.

110. På ett flertal ställen i domen erinrade förstainstansrätten om klagandens argument enligt vilka kommissionens uppgifter saknade bevisvärde[18] och om det förhållandet att klaganden inte fanns omnämnd i vissa av de handlingar som kommissionen

18 — Se i synnerhet punkterna 574, 576 och 579.

hade tillhandahållit.[19] Därefter detaljgranskade förstainstansrätten de uppgifter i ärendet som rörde klagandens eventuella delaktighet i överträdelsen.[20]

111. Det går således inte att instämma med klaganden som anser att förstainstansrätten underlät att pröva dennes argument. Det är tvärtom svårt att befria sig från intrycket att kritiken i själva verket inte avser förstainstansrättens underlåtenhet att pröva argumenten, utan snarare de slutsatser som förstainstansrätten drog.

112. Det skall i det avseendet erinras om att förstainstansrättens bedömning av den bevisning som förelagts den avser de faktiska omständigheter som inte är en rättsfråga som är underställd domstolens prövning i ett överklagande, med undantag för att förstainstansrätten har missuppfattat bevisningen, vilket klaganden inte har påstått.

113. Någon sådan missuppfattning framgår för övrigt än mindre av förstainstansrättens ovannämnda domskäl enligt vilka den beaktade en mängd av klaganden obestridda omständigheter i förening, såsom att både ICI och BASF nämnt Montedison, eller ett meddelande från chefen för petrokemidivisionen vid Montedison till ICI, eller utvecklingen på den italienska marknaden, med hjälp av vilka förstainstansrätten kunde dra slutsatsen att klaganden hade deltagit i överträdelsen.

114. Klagandens påstående att förstainstansrätten i själva verket bara beaktade ett enda bevis som talade till klagandens nackdel och enbart prövade ett enda av klagandens argument avseende den bevisning som talade till dennes fördel är således felaktigt.

115. Detsamma gäller Montedisons påstående att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till ett fel i samband med denna prövning.

116. Klaganden har, genom att sammanställa olika delar av den överklagade domen, nämligen velat visa att förstainstansrätten gav ett irrelevant svar på klagandens argument.

117. Klaganden har i det avseendet understrukit att den, genom att framhålla att ICI och BASF hade nämnt Montedison vid namn och inte Montedipe, ville visa att klagandens delaktighet i överträdelsen med nödvändighet hade upphört den 1 januari 1981, det datum då Montedipe övertog Montedisons PVC-produktion.

118. Enligt klaganden besvarade förstainstansrätten klagandens argument i punkterna 984 och 985 i den överklagade domen, i vilka Montedisons ansvar för dotterbolaget Montedipes beteende bekräftades. Detta rör ett helt annat problem än frågan huruvida det var styrkt att Monte-

19 — Se i det avseendet punkterna 711 och 892 och följande punkter i den överklagade domen.

20 — Punkterna 898—908 i den överklagade domen.

dison deltagit i överträdelsen, som klagandens grund avsåg.

119. Klaganden har emellertid förbigått punkterna 901 och 902 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten uttryckligen undersökte frågan om bevisvärdet på de upplysningar som ICI och BASF hade lämnat samt de förändringar som hade ägt rum i Montedisons PVC-verksamhet.

120. Förstainstansrätten uttryckte sig enligt följande:

"Förvisso har ICI och BASF nämnt Montedison, snarare än Montedipe, som övertog Montedisons PVC-produktion från och med den 1 januari 1981. Av detta är det dock inte möjligt att dra slutsatsen att Montedison inte längre var inblandat i den påtalade överträdelsen redan den 1 januari 1981.

Även om Montedison överförde produktionsverksamheten till Montedipe i januari 1981, var det först år 1983 som bolaget gav upp all verksamhet inom PVC-branschen (se bland annat punkt 13 första stycket i beslutet av år 1994). Som svar på en fråga från förstainstansrätten har sökanden dessutom medgett att den under hela denna period, direkt eller genom företag som den hade kontroll över, ägde hela Montedipes aktiekapital. Slutligen är skrivelsen från ICI av den 15 april 1981, som utgör en del av bevisningen rörande kontrollen av de olika producenternas försäljningsvolymer, en avskrift av ett meddelande från chefen för petrokemidivisionen vid Montedison (se ovan punkterna 599—601). Detta bekräftar att sistnämnda bolag var inblandat i den påtalade överträdelsen, i motsats till vad sökanden har hävdat."

121. Förstainstansrätten prövade uppenbarligen klagandens argument på ett korrekt sätt.

122. När det gäller argumentet avseende artikel 64 och följande artiklar i förstainstansrättens rättegångsregler skall det konstateras att dessa bestämmelser inte på något sätt utesluter en möjlighet för förstainstansrätten att föreslå parterna att undvika upprepningar genom att gemensamt framföra identiska argument. Denna åtgärd kan nämligen anses syfta till att "säkerställa att det skriftliga och muntliga förfarandet förlöper väl" i den mening som avses i artikel 64.1 i förstainstansrättens rättegångsregler.

F — *Grunden som avser att artikel 6.1 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och artikel 48 i förstainstansrättens rättegångsregler har åsidosatts*

123. Montedison har gjort gällande att förstainstansrätten i punkterna 903 och

904 i den överklagade domen ansåg att det förekommit ett kvot- eller kompensationssystem med stöd av en handling som bara indirekt hänvisade till Montedison och till att förstainstansrätten stödde sig på en höjning av kvoterna som begärts av bolaget ICI.

124. Klaganden har kritiserat förstainstansrätten för att den inte beaktade den förklaring som klaganden gav på sidorna 46 och 47 i sin ansökan om väckande av talan.

125. Det skall i förbigående noteras att frågan om bevisningen rörande kvoter, som behandlas på sidorna 44 och 45 i nämnda ansökan och inte på sidorna 46 och 47, behandlas mycket mindre utförligt i nämnda ansökan än i överklagandet. Hänvisningen som återges i ansökan räcker dock för att inse att det inte rör sig om en ny grund.

126. I vilket fall som helst måste det, såsom kommissionen har gjort, konstateras att förstainstansrätten i punkt 896 i den överklagade domen med exakthet återgav de överväganden som Montedison hade anfört i sin ansökan om väckande av talan. Förstainstansrättens svar återges i punkterna 903 och 904 i domen.

127. Av detta följer att klaganden felaktigt har påstått att förstainstansrätten inte beaktade klagandens argument.

128. Klaganden har på liknande sätt kritiserat förstainstansrätten för att den inte angav skälen för att den inte beaktade de 23 handlingar som anges på sidorna 24—31 i ansökan. Men dessa sidor innehåller inte någon sådan hänvisning. Klaganden har emellertid förklarat att dessa handlingar kunde styrka förekomsten av en hård konkurrens, vilken var oförenlig med en samverkan i fråga om priser och kvoter på marknaden.

129. Det måste emellertid konstateras att förstainstansrätten i detalj undersökte frågan huruvida det bevismaterial som var tillgängligt rättfärdigade kommissionens slutsats i fråga om förekomsten av ett kvotsystem [21] och ett prisinitiativ. [22] I det sammanhanget undersökte förstainstansrätten särskilt, i punkt 659 i sin dom, betydelsen av den bevisning som åberopats till stöd för att det rådde hård konkurrens mellan producenterna. Den underströk även i punkt 1062 i den överklagade domen att kommissionen vederbörligen hade beaktat svårigheterna att genomföra en konkurrensbegränsande samverkan och särskilt förekomsten av ett "aggressivt" beteende hos vissa producenter.

130. Förstainstansrätten undersökte således denna fråga och tog indirekt men ofrånkomligen ställning till de handlingar

21 — Punkterna 584—617 i den överklagade domen.
22 — Punkterna 637—661 i den överklagade domen.

avseende detta som klaganden hade åberopat. Klaganden, som för övrigt inte har åberopat någon konkret omständighet som vederlägger förstainstansrättens bedömning, kan således inte påstå att förstainstansrätten underlät att pröva den bevisning som framförts i det avseendet.

131. Förstainstansrätten är emellertid, med förbehåll för skyldigheten att iaktta allmänna principer och processrättsliga regler i fråga om bevisbörda och bevisupptagning och att inte förvränga bevismaterialet, inte skyldig att uttryckligen motivera sin värdering av varje enskilt bevis som förelagts den, särskilt om den anser att bevismaterialet i fråga är irrelevant eller saknar betydelse för tvistens utgång. [23]

132. Enligt klaganden nekade förstainstansrätten dessutom klaganden, i punkterna 1009 och 1028, att inge fyra nya handlingar som talade till klagandens fördel och som klaganden hade fått kännedom om inom ramen för en processledande åtgärd avseende tillgång till kommissionens handlingar i ärendet. Enligt Montedison ansåg förstainstansrätten felaktigt att det, i den mån klaganden inte hade åberopat några grunder avseende tillgång till handlingar i det administrativa ärendet, inte fanns någon anledning att beakta de yttranden som denne inkom med i samband med den processledande åtgärden.

133. Montedison har gjort gällande att de fyra handlingarna i fråga tydliggjorde det oerhörda prisraset i Italien, den hårda konkurrensen och det förhållandet att de utländska företagen inte kände till situationen på den italienska marknaden.

134. Klaganden har i det avseendet påstått att artikel 48.2 i förstainstansrättens rättegångsregler, som avser förbud mot att åberopa nya grunder, har åsidosatts. Klaganden har emellertid själv anfört att det i förevarande fall inte handlade om att åberopa en ny grund, utan om stöd för en grund som redan hade åberopats. Av detta följer att artikel 48.2 inte kan ha åsidosatts, eftersom den bestämmelsen bara avser åberopande av nya grunder.

135. Det finns inte heller skäl för att, såsom klaganden har gjort, av denna bestämmelse, *a fortiori*, sluta sig till att klaganden har rätt att anföra alla de anmärkningar som bedöms vara av betydelse, under förevändning att det rör sig om stöd för en redan anförd grund och inte åberopande av ny grund. Sådana yttranden kan nämligen bara framställas med stöd av andra bestämmelser i rättegångsreglerna, exempelvis artikel 48.1 i rättegångsreglerna.

23 — Dom av den 15 juni 2000 i mål C-237/98 P, Dorch Consult mot rådet och kommissionen (REG 2000, s. I-4549).

136. Montedison har emellertid även hävdat att det förhållandet att dessa handlingar avvisades innebar ett åsidosättande av rätten till en opartisk rättegång enligt artikel 6 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

137. Utan att behöva fastställa huruvida denna bestämmelse i förevarande fall är tillämplig i sig, måste det enligt min mening understrykas att denna rätt trots allt inte innebär en skyldighet för domstolen att godta alla bevis som lagts fram. En god rättskipning innebär att domstolen har rätt att begränsa bevisningen, såsom de begränsningar som avses i artikel 48.1 i förstainstansrättens rättegångsregler. På samma sätt gäller det för en domstol att den, vid en viss tidpunkt, måste kunna anse att den är tillräckligt väl informerad eller att den framlagda bevisningen inte är relevant för den tvist som är föremål för prövning.

138. Situationen var emellertid annorlunda i förevarande fall, eftersom klagandens yttranden, som har bifogats överklagandet och som förstainstansrätten vägrade beakta, inte företeddes i form av ny bevisning, utan ingavs inom ramen för en processledande åtgärd vid förstainstansrätten som vidtogs i syfte att göra det möjligt för densamma att bedöma företagens grunder avseende tillgång till handlingarna i ärendet. När förstainstansrätten beslutade om denna åtgärd gjorde den för övrigt uttryckligen förbehåll för bedömningen av de grunder som åberopats av klagandena. [24]

139. Eftersom Montedison inte hade åberopat någon grund avseende tillgång till handlingarna, var det en naturlig följd att förstainstansrätten inte beaktade Montedisons yttranden, vilka endast kunde framställas som stöd för denna grund.

140. Det skall för övrigt påpekas att dessa yttranden, vilka formellt inte utgör åberopande av ny bevisning i den mening som avses i artikel 48.1 i förstainstansrättens rättegångsregler, skulle kunna förstås som ett, efter inlämnad ansökan och således för sent inkommet, åberopande av en ny grund avseende tillgång till handlingarna.

141. Det skall i vart fall konstateras att förstainstansrätten likväl prövade två av de fyra handlingar som var aktuella, eftersom de hade åberopats av en annan part. Den fråga som enligt klaganden klargjordes genom dessa handlingar, det vill säga utvecklingen på den italienska marknaden, granskades dessutom i detalj av förstainstansrätten, i synnerhet vid prövningen av Solvay-handlingen. [25]

24 — Punkt 1023 i den överklagade domen.

25 — Se punkterna 629—635 och 905 i den överklagade domen.

142. Klaganden har således inte klargjort på vilket sätt det förhållandet att förstainstansrätten avvisade dessa handlingar skulle ha påverkat dess beslut.

143. Den felaktighet i förfarandet som görs gällande leder i vilket fall som helst inte till ogiltigförklaring såvida det inte har styrkts att denna felaktighet kränker klagandens intressen. [26] Eftersom så inte är fallet måste argumentet underkännas.

144. Klaganden har slutligen gjort gällande att förstainstansrätten, i punkt 906 i den överklagade domen, underkände en tabell som klaganden ingivit, vari de riktpriser som kommissionen hänvisat till och de priser som Montedison faktiskt hade tillämpat jämförs i syfte att styrka att klaganden inte kunde ha deltagit i prisinitiativen. Klaganden har kritiserat förstainstansrätten för att den kom fram till detta med motiveringen att klaganden inte vid någon tidpunkt preciserat varifrån den hämtat de uppgifter som utgör de priser som den, enligt egen uppgift, faktiskt hade tillämpat, eller vid vilket exakt datum som dessa priser hade konstaterats.

145. Klaganden har gjort gällande att ursprunget till dessa uppgifter med nödvändighet var de obligatoriska räkenskapshandlingar som innehåller alla försäljningsuppgifter hos Montedipe och att det handlade om medelpriset på försäljningen under den aktuella perioden.

146. Det är uppenbart att detta argument inte kan prövas i sak. Det ankommer inte på domstolen att inom ramen för ett överklagande företa en kontroll av förstainstansrättens bedömning av den bevisning som förelagts den, med förbehåll för det fall då bevisningen har missuppfattats, vilket inte har gjorts gällande i förevarande fall.

147. Argumentet är dessutom fullständigt irrelevant, eftersom det tydligt framgår av såväl det andra PVC-beslutet som av den överklagade domen [27] att kommissionen inte har påstått att prisinitiativen lyckades och att producenterna faktiskt uppnådde riktpriserna.

148. Det förhållandet att klaganden har åberopat en handling som, oavsett vilket bevisvärde den ges, i vilket fall som helst inte motsäger kommissionens påstående medför således inte att beslutets eller domens innehåll skall ifrågasättas.

149. Det framgår av det ovan anförda att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

26 — Dom av den 10 juli 1980 i mål 30/78, Distillers mot kommissionen (REG 1980, s. 2229), punkt 26, av den 29 oktober 1980 i de förenade målen 209/78—215/78 och 218/78, Van Landewyck m. fl. mot kommissionen (REG 1980, s. 3125; svensk specialutgåva, volym 5, s. 3445), och av den 11 november 1987 i mål 259/85, Frankrike mot kommissionen (REG 1987, s. 4393).

27 — Se i synnerhet punkt 906 i denna dom.

G — *Grunden som avser att artikel 10.1 och 32.1 i förstainstansrättens rättegångsregler har åsidosatts*

150. Montedison har konstaterat att en av domarna på avdelningen i utökad sammansättning som hade avgått sju månader innan domen meddelades felaktigt bedömdes som "frånvarande" eller "förhindrad" i den mening som avses i artikel 32.1 i rättegångsreglerna och inte ersattes inom rimlig tid av en annan domare.

151. Det är emellertid svårt att se på vilket sätt det var felaktigt av förstainstansrätten att, för övrigt i överensstämmelse med dess fasta rättspraxis,[28] anse att utgången av förordnandet utgjorde frånvaro eller förhinder i den mening som avses i denna bestämmelse.

152. Det framgår inte av ordalydelsen av denna bestämmelse att den inte skulle vara tillämplig i detta fall.

153. Denna slutsats bekräftas av syftet med artikel 32.1.

154. Syftet med bestämmelsen är nämligen att undvika att ett jämnt antal domare dömer. I det avseendet är det således varken arten av förhinder eller den tillfälliga eller definitiva karaktären på förhindret som är avgörande. Även vid kortare frånvaro eller tillfälligt förhinder, men som exempelvis uppkommer vid tidpunkten för det muntliga sammanträdet, uppkommer ett behov av att undvika ett jämnt antal domare.

155. Det finns således ingen anledning att anse att begreppet "förhinder" i den mening som avses i artikel 32.1 i rättegångsreglerna inte omfattar en domares förhinder på grund av att dennes förordnande har löpt ut.

156. Talan kan således inte vinna bifall på den grunden.

H — *Grunden som avser att artikel 15.2 i förordning nr 17 har åsidosatts*

157. Klaganden har, med erinran om de principer som är tillämpliga i fråga om fastställande av böter, i huvudsak kritiserat

28 — Kommissionen har i det avseendet åberopat dom av den 5 juni 1992 i mål T-26/90, Finsider mot kommissionen (REG 1992, s. II-1789), punkt 37 (tjänstetillsättning av domare vid domstolen), av den 6 maj 1997 i mål T-195/95, Guérin automobiles mot kommissionen (REG 1997, s. II-679), punkt 10 (dödsfall), av den 8 juli 1998 i mål T-232/95, Cecom mot rådet (REG 1998, s. II-2679), punkt 13 (utnämning till generaladvokat vid domstolen), och av den 11 mars 1999 i mål T-134/94, NMH Stahlwerke mot kommissionen (REG 1999, s. II-239), punkt 38 (utgång av förordnande).

förstainstansrätten för att den tillät att klaganden ålades böter som var oproportionerliga och diskriminerande.

158. Klaganden anser nämligen att förstainstansrätten i punkt 1216 i den överklagade domen felaktigt ansåg att Montedison på intet sätt hade visat på vilket sätt de böter som ålagts skulle vara diskriminerande. Klaganden har invänt mot de beviskrav som ställdes på företaget, trots att klaganden under hela förfarandet hade hävdat att det i värsta fall kunde tillskrivas ett ansvar för att ha deltagit i några möten, vars syfte för övrigt var berättigat, under en period som varade mellan ett och tre år i stället för de sex år som kommissionen hade beaktat.

159. Böternas diskriminerande karaktär berodde enligt klaganden för det första på att Montedison behandlades på samma sätt som övriga berörda företag, som trots allt hade varit verksamma i branschen under hela den omtvistade perioden, och för det andra att Montedison i motsats till tre andra företag inte fick sina böter nedsatta.

160. Klagandens argument vilar på ett felaktigt antagande. Argumentet förutsätter nämligen att det är styrkt att klagandens delaktighet i överträdelsen inte står i relation till vad som framgår av beslutet och att de böter som klaganden ålagts borde ha satts ned som en naturlig följd därav.

161. Det har redan klarlagts att förstainstansrätten i själva verket underkände klagandens påståenden avseende såväl överträdelsens svårighetsgrad som varaktigheten på dennes delaktighet däri. Det fanns således ingen som helst anledning för förstainstansrätten att ändra bötesbeloppet.

162. Detsamma gäller i princip även frågan om diskriminering. Bötesbeloppet fastställdes nämligen på samma sätt för samtliga företag, det vill säga med beaktande av den period av samverkan för vilken företagets delaktighet var styrkt.

163. Om vissa producenter fick sina böter nedsatta berodde det på att förstainstansrätten, efter en bedömning av bevisningen, kunde konstatera att dessa företag inte hade deltagit så länge, eller att deras marknadsandel inte var av den omfattning som framgår av kommissionens beslut. Bevisbedömningen i Montedisons fall gav inte skäl för några sådana slutsatser och inte heller framkom någon annan omständighet som kunde leda till en nedsättning av bötesbeloppet. Följaktligen var det inte motiverat att sätta ned detta.

164. Talan kan således inte vinna bifall på denna grund.

I — *Grunden som avser underlåtenhet att pröva bevisningen avseende den skada som klaganden åsamkats och åsidosättande av principen om kommissionens skadeståndsansvar*

165. Montedison har anmärkt mot att förstainstansrätten, i punkt 1263 i den överklagade domen, avvisade dess yrkande om att förplikta kommissionen att utge skadestånd med motiveringen att klagandens ansökan inte uppfyllde de minimikrav som uppställs i rättegångsreglerna. Montedison har emellertid oupphörligen under det fyra år långa förfarandet kritiserat kommissionen för de rättsstridigheter som den gjorde sig skyldig till och erinrat om de olika aspekterna av dessa.

166. Klaganden anser att dess yrkande således kunde tas upp till sakprövning, och att det dessutom var välgrundat. Klaganden har åberopat målet i domen Baustahlgewebe mot kommissionen, [29] i vilken domstolen av processekonomiska skäl nedsatte böterna på den grunden att rättegången hade varat orimligt länge och varigenom kompensation utgick för den skada som åsamkats på grund av kommissionens agerande.

167. Det måste emellertid konstateras att klaganden först i överklagandet har framställt dessa synpunkter. Klagandens ansökan vid förstainstansrätten innehåller ingen sådan hänvisning, utan enbart ett yrkande om "att förstainstansrätten skall förplikta kommissionen att utge skadestånd för kostnader som uppkommit till följd av ställandet av en bankgaranti och för alla andra kostnader som orsakats av det omtvistade beslutet".

168. Det förhållandet att ansökan innehåller mängder av kritik mot kommissionen, utan att den för den skull innehåller något yrkande om skadestånd kan inte anses vara tillräckligt. Det är nämligen näst intill oundvikligt att en talan om ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen innehåller kritik mot kommissionen. Det går inte att kräva av förstainstansrätten att den skall utgå ifrån att det därigenom föreligger ett yrkande och en grund för skadestånd.

169. I avsaknad av en uttrycklig grund för skadestånd ansåg förstainstansrätten med rätta att yrkandet inte kunde tas upp till sakprövning med stöd av artikel 44.1 c i förstainstansrättens rättegångsregler, enligt

29 — Dom av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P (REG 1998, s. I-8417), punkt 48.

vilken ansökningen skall innehålla "en kortfattad framställning av grunderna för denna".

170. Det bör även tilläggas att förstainstansrätten på goda grunder preciserade att, även om det antas att det fel som har lagts kommissionen till last motsvarar de olika anmärkningar som sökanden har anfört, ett fullständigt underkännande av dessa anmärkningar medförde att yrkandet om skadestånd i alla händelser var ogrundat.

171. Det är svårt att se hur klagandens yrkanden skulle kunna grundas på något annat än den kritik som klaganden har anfört i sin ansökan. Utgången var således kopplad till den kritik som förstainstansrätten underkände.

172. Talan kan således inte vinna bifall på denna grund.

III — Förslag till avgörande

173. Med hänsyn till det ovan anförda föreslår jag att domstolen skall

— ogilla överklagandet,

— förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.